

O‘ZBEK MILLIY KURASHINI RIVOJLANISHINI YANGI BOSQICHGA KO‘TARISHDAGI O‘RNI

Mezliddinov Ruslan Adhamovich

O‘ZDJTSU Sport o‘yinlari kafedrası katta o‘qituvchisi, (PhD)

Email: abdurahmonziaev8@gmail.com

Murotaliyeva Musharraf.

Jismoniy madaniyat fakulteti talabalari

Annatsiya: Talabalari o‘rtasida o‘tkazilgan anonim so‘rov natijalari keltirilgan bo‘lib, bu institutning boshlang‘ich va maktabgacha ta‘lim fakultetlari talabalarining jismoniy madaniyat qadriyatlariga haqiqiy munosabatini baholash imkonini beradi.

Kalit so‘zlar: talaba, jismoniy tarbiya va sport faoliyati, shaxsning jismoniy madaniyati, motivatsiya, jismoniy madaniyat qadriyatlari.

Markaziy Osiyo halqlari azaldan harakatli o‘yinlarga e‘tibor berib kelganlar. Chunki, harakatli o‘yinlar bolalarni har tomonlama kuchli, epchil, chaqqon, va baquvvat qilib tarbiyalashda jismoniy sifatlardan foydalanib kelaganlar. Biz harakatli o‘yinlar to‘g‘risida gapirar ekanmiz, jismoniy madaniyat va sport sohasida ta‘lim - tarbiya jarayonlarini tashkil etishda harakatli o‘yinlar asosiy vosita sifatida ko‘llanilib kelinmokda. Bugungi kunda o‘arakatli o‘yinlar turli ta‘lim yunalishlari bo‘yicha Davlat Ta‘lim standart dasturlariga kiritilishi bejiz emas. Nimaga desangiz, milliy harakatli o‘yinlar o‘zining sermazmunligi, tarbiyaviy ahamiyati mohiyat shu darajada kuchliki, u tez sur‘atlar bilan bolalarni o‘zining maqsadi sari intiluvchi kuchdir. Mana shunday fazilatlarga ega bo‘lgan milliy harakatli o‘yinlarimiz o‘zbek milliy kurashini umuminsoniy qadriyatga aylantirishga o‘ziga xos bo‘lgan soha deb tan olishimiz mumkin.

Ayni vaqtda o‘zbek milliy kurashining rivojlanishini yangi bosqichga ko‘tarishda milliy harakatli o‘yinlardan foydalanish kerak ekanligini jismoniy madaniyat va sport ta‘lim-tarbiya jarayonining o‘zi talab etmokda. Milliy harakatli o‘yinlarni turli sport turlariga monand qilib yaratishda olimlardan T.S.Usmonxodjaev A.K.Atoev F. A. Kerimov bolalarni kuchli, chaqqon, epchil va baquvvat qilib tarbiyalash kabi sermazmun asarlarida keltirib o‘tganlar. Bugungi qunda xam yukorida nomlari zikr etilgan mualliflarning qo‘llanmalariga talab katta. Chunki, bu qo‘llanma jismoniy madaniyat o‘qituvchilari va sport murabbiylari uchun asosiy qo‘llanma bo‘lib xizmat qilib kelmoqda. Qo‘llanmada keltirilgan milliy harakatli o‘yinlarning asosiylari kurash sport turlariga tug‘ri kelishi va ularni o‘zbek milliy kurashining dars va mashq jarayonlarida qo‘llash maqsadga muvofiqdir.

Jismoniy tarbiya va sport sohasi samaradorligini oshirishda fiziologik, pedagogik-psixologik yondashuvlar va fanlararo integratsiyalashuv masalalari

Uzbek milliy kurashining sport mashq jarayonidagi tayyorlov va yakunlovchi qismlarida foydalanilsa maqsadga muvofiq bo'ladi. Olib borilgan kuzatishlarimiz jarayonida ayrim murabbiylar tomonidan harakatli o'yinlarga e'tibor bermay, to'rtidan - tug'ri umumbadan rivojlantiruvchi bir ikki mashq asosida sport mashqi jarayonini tashkil etishlari kurashni rivojlantirishga salbiy natija kursatmohda.

Azaldan bizga ma'lum bo'lishicha, o'zbek milliy kurashi bo'yicha mashq jarayonida kurashchilarning badanlarini qizdirish, mushak harakatlarini jonlantirish bilan bog'lik bo'lgan kamida 10-12 ta umum va maxsus mashklardan, ya'ni harakatli o'yinlardan foydalanilganda khfashchilarning badaniga tushadigan og'irlik o'ziga xos bo'lgan tayyorgarlik fazidatlarini tarbiyalaydi. O'zbek milliy kurashida milliy harakatli o'yinlardan foydalanishni yanada takomillashtirish va ularni yangi usullaridan foydalanib borilsa, har bir kurashchi o'z oldiga qo'ygan maqsadlariga erishishlari mumkin. Biz Fargona viloyatidagi Olimpiya Zahiralari, Oliy sport mahorat maktabi, Bolalar va o'smirlar sport maktablari va Oliy o'quv yurtlaridagi kurash tugarak mashg'ulotlarini nazorat qilganimizda murabbiylar tomonidan quyidagi kamchiliklar borligi aniklandi:

1. To'garak mashg'ulot jarayonida milliy harakatli o'yinlardan foydalanmasliklari;
2. Milliy kurash ixtisosligiga monand bo'lgan aylanma tizimdagi Mashq turlaridan yetarli darajada foydalanmasligi;
3. Kurashchilarni jismoniy sifatlaridan chaqqonlik, epchillik, kuchlilik, chidamkorlik kabi fazilatlarni nazorat qilib bormasliklari;
4. Sport mashqi jarayonini eski usulda tashkil etib borishlari;
5. Sport mashqi jarayonida kurashchilar tomonidan bajarayotgan Mashq usullari yetarli darajada tahlil etilmasligi ko'zga tashlanadi.

Bunday muammolarni bartaraf etish uchun avvalambor pgu soxada faoliyat kursatayotgan murabbiylar o'zlarining ish rejalarini har tomonlama pedagogik tamoyillar asosida tuzib chiqishlari kerak bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Ziyayev, Abdurakhmon. "SPORTS TOURISM AS A MODULE OF ELECTIVE COURSES OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS SCIENCES IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS." *Namangan davlat universiteti Ilmiy axborotnomasi* 6 (2023): 707-712.
2. Abdullaevich, Ziyaev Abdurakhmon. "Development of General Physical Qualities of Girls Football Players in Higher Education Institution." *European Journal*

Jismoniy tarbiya va sport sohasi samaradorligini oshirishda fiziologik, pedagogik-psixologik yondashuvlar va fanlararo integratsiyalashuv masalalari

of Economics, Finance and Business Development 1.9 (2023): 1-6.

3. Abdullayevich, Ziyayev Abduraxmon. "THE EFFECTIVENESS AND METHODS OF DEVELOPING THE TECHNIQUE OF PLAYING YOUNG BASKETBALL PLAYERS THROUGH SPECIAL EXERCISES." *ASIA PACIFIC JOURNAL OF MARKETING & MANAGEMENT REVIEW ISSN: 2319-2836 Impact Factor: 7.603* 11.12 (2022): 123-125.

4. Abdullaevich, Ziyaev Abdurakhmon. "Development of Endurance Qualities of Young Football Players with The Help of Types of Athletics Running." *European Journal of Economics, Finance and Business Development* 1.9 (2023): 7-12.

5. Abdullayevich, Ziyayev Abdurahmon. "Improving the quality of power in young sambo wrestlers in the process of dealing with sambo wrestling." *INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429* 11.09 (2022): 231-233.

6. Abdullayevich, Ziyayev Abdurakhmon. "Complex supervision of physical and technical-tactical preparation of disabled football players." *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ* 18.3 (2023): 64-67.

7. Toxirjonovich, Arabboyev Qaxramon, et al. "THE ROLE OF SPORT IN PEOPLE'S HEALTH." *International Journal of Early Childhood Special Education* 14.7 (2022).

8. Nazirjonovich, Khatamov Zafarjon, and Akhmedov Muhammadjon. "DEVELOPMENT OF TECHNICAL AND TACTICAL SKILLS OF HIGHLY QUALIFIED BOXERS BASED ON AN INNOVATION CLUSTER." *Лучшие интеллектуальные исследования* 11.2 (2023): 76-85.

9. Arabboev, K. T., and E. Я. Михайлова. "ОБОСНОВАНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБУЧЕНИЯ СТУДЕНТОВ ФАКУЛЬТЕТА ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ ПОСРЕДСТВОМ ТЕХНОЛОГИЙ ИНТЕГРИРОВАННОГО МОДУЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ." *Namangan davlat universiteti Ilmiy axborotnomasi* 7 (2023): 753-757.

10. Tokhirzhonovich, Arabboev Kakhramon. "The effect of physical activity on the body of schoolchildren in physical education lessons." *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal* 11.12 (2023): 112-115.

11. Arabboyev, Q. T. "O 'quv uslubiy majmua." (2021).

12. Tohirjonovich, Arabboyev Qahramon. "THE EFFECT OF PHYSICAL ACTIVITY OF DIFFERENT INTENSITY ON THE FEMALE ORGANISM."

Jismoniy tarbiya va sport sohasi samaradorligini oshirishda fiziologik,
pedagogik-psixologik yondashuvlar va fanlararo integratsiyalashuv
masalalari

INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429 12.12 (2023): 89-93.

13. Tohirjonovich, Arabboyev Qahramon. "THE ROLE OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS IN STUDENT ACTIVITY AND LIFESTYLE." INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429 12.09 (2023): 58-63.

14. Murodova, Guli. "RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI DARS JARAYONIDA QO'LLASHDAGI SAMARASI." ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz) 19.19 (2022).

15. Муратова, Гулнара. "К вопросам нормирования нагрузок в зависимости от задач на уроках физического воспитания в общеобразовательной школе." Наука и технология в современном мире 2.16 (2023): 32-35.

16. Муратова, Гулнара Рашитовна. "Воспитание нравственных качеств учащейся молодёжи посредством занятий физической культурой и спортом." International journal of advanced research in education, technology and management 2.6 (2023).

17. Rashitovna, Muratova Gulnara. "The importance of developing a healthy lifestyle in primary school students." INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429 12.09 (2023): 19-21.

18. Муратова, Гулнара Рашитовна. "ОПТИМИЗАЦИЯ ДВИГАТЕЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ ШКОЛЬНИКОВ ПОСРЕДСТВОМ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ СОРЕВНОВАТЕЛЬНО-ИГРОВОГО МЕТОДА." Uzbek Scholar Journal 16 (2023): 176-179.

19. Mukhtarovna, Yuldasheva Jamilakhan, Melikhujayeva Noilakhan, and Mirzarahimova Muhtasarkhan. "THE PECULIARITY OF TAKING GYMNASTICS CLASSES WITH STUDENT GIRLS." INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429 12.03 (2023): 47-51.

20. Умаров, Абдусамат, Зулхумор Умарова, and Мохира Алишерова. "ПОДВИЖНЫЕ ИГРЫ В ДОШКОЛЬНОМ ВОЗРАСТЕ." Theoretical aspects in the formation of pedagogical sciences 2.22 (2023): 102-106.

21. Дунаев, К. Ш., А. Умаров, and Ш. А. Арсланов. "Проблемы и перспективы спортизации физического воспитания школьников." ББК 75.1 А-43 Ответственный редактор (2021): 100.

Jismoniy tarbiya va sport sohasi samaradorligini oshirishda fiziologik,
pedagogik-psixologik yondashuvlar va fanlararo integratsiyalashuv
masalalari

22. Умаров, Абдусамат Абдумаликович, and Зулхумор Уринбаевна Умарова. "СПОРТ В СИСТЕМЕ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ ОБЩЕСТВА: ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЙ ПОДХОД." INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE " THE TIME OF SCIENTIFIC PROGRESS". Vol. 2. No. 2. 2023.

23. Назаров, А. Т., and А. А. Умаров. "Отношение к физической культуре и спорту студентов и школьников." Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук (2020): 130.

24. Abdumalikovich, Umarov Abdusamat. "Biomechanics Of Running Step Technique." INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429 11.11 (2022): 87-91.

